

Luxembourg, oktober 2023

Letno poročilo za leto 2022 Deset najpogosteje zastavljenih vprašanj

1. Kakšna je vloga Evropskega računskega sodišča (Sodišče) pri zaključnem računu EU?

Sodišče vsako leto **preveri konsolidirani zaključni račun EU in izreče svoje mnenje** o treh vprašanjih: ali je zaključni račun zanesljiv ter ali so bili prihodki EU prejeti, plačila pa izvršena v skladu s pravili. Ti pregledi so osnova za **izjavo o zanesljivosti**, ki jo mora Sodišče dati Evropskemu parlamentu in Svetu v skladu s členom 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Leta 2022 je poraba proračuna EU znašala **196 milijard EUR**, kar je 1,3 % skupnega bruto nacionalnega dohodka držav članic EU. Ob upoštevanju porabe sredstev, namenjenih mehanizmu za okrevanje in odpornost (47,3 milijarde EUR), so plačila EU v letu 2022 znašala **243,3 milijarde EUR**.

2. Kako se poraba iz mehanizma za okrevanje in odpornost (sveženj EU za okrevanje) odraža v letnem poročilu?

Instrument NextGenerationEU je finančni sveženj, ki vključuje več programov za podporo državam članicam EU pri njihovem gospodarskem okrevanju po pandemiji COVID-19. Nekateri od teh programov se financirajo v razdelkih večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, zanje pa se uporabljajo model izvajanja in pravila za večletni finančni okvir. Po drugi strani pa se mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF), ki pomeni približno 90 % sredstev instrumenta NextGenerationEU, izvaja bistveno drugače kot poraba proračuna EU v večletnem finančnem okviru. Medtem ko upravičenci do porabe proračuna EU prejmejo plačilo, ker so izvedli določene dejavnosti, ali povračilo nastalih stroškov, države članice v okviru RRF prejmejo plačilo za zadovoljivo doseganje vnaprej določenih mejnikov ali ciljev. Sodišče je zato pripravilo **ločeno mnenje o odhodkih RRF** in jim namenilo posebno poglavje v letnem poročilu.

3. Do katerih zaključkov je prišlo Sodišče za leto 2022?

Sodišče je potrdilo, da je zaključni račun za leto 2022 **zanesljiv** (izreklo je mnenje brez pridržka), tako kot za vsako proračunsko leto od leta 2007 naprej. Prišlo je do zaključka, da zaključni račun za leto 2022 v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja finančni položaj EU, njene rezultate za zadevno leto, denarne tokove in spremembe njenih čistih sredstev.

Sodišče je ugotovilo, da v prihodkih ni bilo pomembnih napak. Za odhodke je pripravilo dve ločeni mnenji: eno za proračun EU, drugo za mehanizem za okrevanje in odpornost.

Ocenjena stopnja napake v porabi proračuna EU je znašala 4,2 %, kar je več kot v prejšnjih letih, ko je znašala 3 % (2021) in 2,7 % (2019 in 2020). Tako kot v zadnjih treh letih je Sodišče tudi za leto 2022 prišlo do zaključka, da je napaka vseobsegajoča, zato je izreklo **negativno mnenje**.

Sodišče je izdalo ločeno mnenje tudi o odhodkih v okviru RRF. Pri 15 od 281 preučenih mejnikov in ciljev je odkrilo težave v zvezi s pravilnostjo, zato je izdalo **mnenje s pridržkom**.

4. Kaj pomenita pojma „vseobsegajoča napaka“ in „odhodki z visokim tveganjem“?

Dve tretjini odhodkov proračuna EU v letu 2022 sta šteli za visoko tvegani. Sodišče je stopnjo napake za skupne odhodke sicer ocenilo na 4,2 %, stopnja napake samo za odhodke z visokim

tveganjem pa je višja in znaša 6 %. Sodišče zaradi precejšnje teže te vrste odhodkov v skupni porabi (66 %) meni, da je napaka vseobsegajoča, torej prisotna v celotni revidirani populaciji ali njenem **znatnem delu**.

Odhodki z visokim tveganjem se nanašajo predvsem na **povračilo** upravičenih stroškov **iz proračuna EU** (v skladu s kompleksnimi pravili), ki so nastali pri upravičenih dejavnostih. Povračila se na primer izvedejo za raziskovalne projekte (na področju Enotni trg, inovacije in digitalno), naložbe v regionalni razvoj in razvoj podeželja (Kohezija, odpornost in vrednote ter Naravni viri in okolje) ter projekte razvojne pomoči (Sosedstvo in svet). V zadevnem letu se je delež te vrste odhodkov povečal na 66 % (v primerjavi s 63,2 % leta 2021 in 59 % leta 2020).

Odhodki z manjšim tveganjem se nanašajo na **plačila na podlagi pravic**, ki se izplačajo upravičencem, ki izpolnjujejo nekatere (manj kompleksne) pogoje. Taka plačila na primer zajemajo študijske in raziskovalne štipendije (na področju Enotni trg, inovacije in digitalno), neposredno pomoč za kmete (Naravni viri in okolje) ter plače in pokojnine za uslužbence EU (Evropska javna uprava).

5. Kaj je mnenje brez pridrška/mnenje s pridržkom/negativno mnenje?

Mnenje **brez pridrška** pomeni, da so podatki v zaključnem računu resničen in pošten prikaz stanja ter da so bila upoštevana pravila računovodskega poročanja in finančnega poslovanja.

Transakcije, povezane z zaključnim računom, so v vseh pomembnih pogledih zakonite in pravilne.

Mnenje **s pridržkom** pomeni, da revizorji sicer ne morejo dati mnenja brez pridrška, ampak da ugotovljeni problemi niso vseobsegajoči.

Negativno mnenje kaže na zelo razširjene probleme.

6. Kaj je pomembna stopnja napake?

V revizijski terminologiji to pomeni **stopnjo, nad katero za napake šteje, da imajo bistven vpliv**. Pomembna stopnja napake je stopnja napake, za katero je verjetno, da bo vplivala na odločanje predvidenih uporabnikov revizijskega poročila. Sodišče in Komisija uporabljata **2-odstotni** prag pomembnosti.

7. Kaj pomeni ocenjena stopnja napake, ki jo izračuna Sodišče?

4,2 % je ocena Sodišča glede **deleža sredstev, ki ne bi smela biti izplačana** iz proračuna EU, ker po njegovem mnenju niso bila porabljena v skladu s pravili EU ali specifičnimi pravili držav članic. Med značilne napake spadajo plačila neupravičenim upravičencem ali za neupravičene projekte ali za naročila storitev ali blaga ali naložbe, pri katerih niso bila ustrezno upoštevana pravila javnega naročanja.

8. Ali to pomeni, da je bilo 4,2 % sredstev EU potratenih?

Ne, saj je med napako in potrato pomembna razlika. Sodišče pri preizkušanju porabe proračuna EU preverja, ali so bila sredstva EU porabljena v skladu s pravili, ali so bili zaračunani stroški pravilno izračunani in ali so bili izpolnjeni pogoji za upravičenost. Če ena ali več od teh zahtev ni izpolnjena, je to po mnenju Sodišča napaka. Na to se nanaša vrednost 4,2 %.

Čeprav so te napake v plačilih za projekte ali upravičence, ki niso izpolnili pogojev za upravičenost, se z njimi še vedno lahko zagotovijo načrtovane koristi. V takih primerih so plačila zakonita in pravilna deloma ali pa sploh ne, vendar **jih ni mogoče šteti za potratena**. Na primer, pri nekem postopku za oddajo javnega naročila noben ponudnik ni izpolnjeval potrebnih zahtev, da bi bil izbran. V skladu s pravili bi moral biti objavljen nov razpis. Vendar je javni naročnik

spremenil metodo izračuna, ki je veljala za merila za izbor, in izbral enega od teh ponudnikov. Čeprav javno naročilo ni bilo v skladu s pravili in so bili odhodki neupravičeni, je bila kupljena naložba (varilna celica) dobavljena in se je uporabljala.

Seveda je mogoče tudi, da so odhodki kljub temu, da so zakoniti in pravilni, vseeno potrateni. Tak primer, o katerem je v preteklosti poročalo Sodišče, je bila gradnja pristaniške infrastrukture, pri kateri se niso ustrezno upoštevale prihodnje količine tovora.

9. Ali odkrite napake pomenijo goljufijo?

V veliki večini primerov Sodišče ne odkrije znakov goljufije. Goljufija je namerno zavajanje zaradi pridobivanja koristi. Čeprav je pri standardnih revizijskih postopkih težko ugotoviti goljufijo, Sodišče pri preizkušanju vsako leto odkrije več primerov domnevne goljufije.

Za leto 2022 je poročalo o 14 primerih domnevne goljufije, ki jih je odkrilo v 760 revidiranih transakcijah. Vse te primere je prijavilo Evropskemu uradu za boj proti goljufijam (OLAF), ki po potrebi uvede preiskave in nadalje ukrepa v sodelovanju z nacionalnimi organi. Od tega je šest primerov prijavilo tudi Evropskemu javnemu tožilstvu (EJT).

10. Zakaj so v letnem poročilu navedena večja tveganja, povezana z dolgom EU in izpostavljenostjo njenega proračuna?

Dolg EU se je leta 2022 znatno povečal, in sicer na 344,3 milijarde EUR (2021: 236,7 milijarde EUR), predvsem zaradi novih najetih posojil za NextGenerationEU, evropskega instrumenta za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE) in makrofinančne pomoči.

Hkrati so se zaradi naraščajočih obrestnih mer znatno povečali tudi **stroški najemanja posojil**. Stroški novega financiranja v okviru NextGenerationEU so se povečali z 0,14 % v drugi polovici leta 2021 na 2,6 % v drugi polovici leta 2022. Leta 2022 so neto obresti, plačane za najeta posojila za financiranje NextGenerationEU, znašale 0,5 milijarde EUR.

Izpostavljenost proračuna EU se je povečala z 205 milijard EUR leta 2021 na 248 milijard EUR leta 2022. To je bilo predvsem posledica dodatnih posojil v okviru NextGenerationEU in SURE, zagotovljenih državam članicam, ter posojil makrofinančne pomoči Ukrajini. Poleg tega je bilo konec leta 2022 odobrenih dodatnih 126 milijard EUR posojil, ki še niso bila izplačana. Izpostavljenost proračuna EU se bo zato še naprej povečevala.

Letno poročilo Evropskega računskega sodišča za leto 2022 je na voljo v 24 jezikih EU na spletišču www.eca.europa.eu.